

Svar på Mika Kasonens, Maarit Raja-Ahos och Eve Rämös samt 31 andra ledamöters motion om situationen beträffande skyddsrum i Vanda

VD/4494/00.02.00.03/2023

TeA/AK/RLe/PWa/EK/MT/EK/AP

Mika Kasonen, Maarit Raja-Aho och Eve Rämö samt 31 andra ledamöter lämnade in följande motion i enlighet med fullmäktiges arbetsordning:

”Vi undertecknade ledamöter ber om en utredning om hur Vanda stad har beaktat skyldigheten att bygga skyddsrum i fråga om tidigare uppförda byggnader. Det har tydligen inte byggts skyddsrum i daghem, skolor och motsvarande byggnader som uppförts under tidigare år, även om räddningsväsendet officiellt har uttalat sig om att man inte förordar sådana byggnadsprojekt som saknar skyddsrum som förutsätts i lag. Dessa utlåtanden från räddningsväsendet har inte förts till beslutsfattandet.

Inom byggnadstillsynen har man använt en övergångsperiod på 10 år i fråga om byggnadsplikten. Nu håller övergångsperioden på att ta slut och enligt vår uppfattning bör skyddsrummen byggas. Lagen om skyldigheten att bygga skyddsrum har inte ändrats.

Det är krig i Europa och skyddsrum som förpliktas enligt lag är nu om någonsin viktiga att bygga. Många kommuninvånare är oroliga över var de kan hitta sitt eget eventuella skyddsrum i en krissituation.

Vi ber också om en utredning om hur många objekt som har lämnats utanför den skyldighet som förutsätts enligt lag, både när det gäller staden och privata företag. Samt en redogörelse för hur dessa skyldigheter ska fullgöras och enligt vilken tidtabell? ”

Stadsfullmäktige 19.6.2023 § 27

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade ta upp ärendet till behandling och sända fullmäktigemotionen till stadsstyrelsen för beredning.

Stadsmiljöns verksamhetsområde konstaterar följande som sitt svar:

Att senarelägga inrättandet av skyddsrum med fem år, vilket räddningslagen 71 § möjliggör, är rätt så vanligt inom omfattande byggprojekt (t.ex. kvartershelheter inom bostadsbyggandet). Byggnadstillsynen känner inte till att skyddsrum för privata aktörers del inte skulle ha genomförts inom den beviljade tidsgränsen.

I de projekt där det ansökts om senareläggning av eller befrielse från inrättande av skyddsrum enligt 71 § i räddningslagen har man undantagslöst begärt räddningsverkets utlåtande. Så även i Vanda stads lokalprojekt. Utlåtandet i fråga har ingått i tillståndsmaterialet. Utlåtandena som begärts i byggloven har angetts i form av en förteckning och i fråga om utlåtandena har det konstaterats om utlåtandet har förordats eller inte. Hur klart och tydligt föredraganden har framfört ärendet vid det egentliga mötet i bygglovssektionen eller tillståndssektionen kan inte klarläggas efteråt.

I fråga om byggprojekt för lokaler har man under de senaste åren ansökt om och fått befrielse från eller möjlighet till senareläggning av inrättande av skyddsrum. Skyldigheten att inrätta skyddsrum i samband med nybyggen möjliggör byggnadstillsynsmyndighetens prövning i ärendet enligt följande (Räddningslagen 28.12.2018/1353 71 §):

”Den myndighet som beviljar bygglov kan efter att ha hört räddningsmyndigheten tillåta att ett gemensamt skyddsrum inrättas för två eller flera byggnader, om skyddsrummet inrättas inom fem år från den partiella slutsynen av den första byggnaden. Den myndighet som beviljar bygglov kan tillåta att ett gemensamt skyddsrum byggs också senare än inom fem år från den partiella slutsynen av den första byggnaden, om det finns grundad anledning till undantag och detta inte väsentligt försämrar möjligheterna att få skydd.”

I vissa fall har skyddsrumspplatser kunnat anvisas utanför objektets tomt i ett skyddsrum som ligger i en annan byggnad. Mer detaljerade objektvisa motiveringar för en senareläggning har presenterats för respektive projekt i bilagan till bygglovsansökan som sökanden har lämnat in. Motiveringar som använts för att ansöka om senareläggning eller befrielse är bland annat:

- skyddsrumspplatsernas tillräcklighet i områdena
- kostnadseffekter
- perspektiv för hållbar utveckling
- användbarhet för verksamhet i fredstid

I Vanda stads lokalprojekt har befrielse från inrättande av skyddsrum beviljats för sammanlagt åtta permanenta byggnader vars skyddsrum har kunnat anvisas i byggnader på samma tomt eller i närheten. Det har beviljats att inrättandet av skyddsrum senareläggs med fem år i sammanlagt sex byggnader. Dessa byggnader har färdigställts mellan åren 2018 och 2024, varvid tidsfristen för inrättandet av skyddsrummen går ut mellan åren 2023 och 2029.

För de objekt där inrättandet av skyddsrum kommer att senareläggas med fem år har en plan utarbetats tillsammans med byggnadstillsynen och projekten håller på att föras in i investeringsprogrammet som är under beredning för att ordna finansiering. Storleken på de skyddsrum som krävs varierar mellan 34 och 150 m² och de är planerade att inrättas från fall till fall som gårdsbyggnader för daghemmet eller skolan i fråga, i anslutning till en ny daghemsbyggnad i närheten eller som separata projekt. Som separata projekt kan skyddsrummen inrättas som större rum som tjänar flera objekt.

Med beaktande av världsläget är det motiverat att inrätta skyddsrum som större helheter med tanke på kommuninvånarnas bättre möjligheter att skydda sig jämfört med nuläget, där skyldigheterna fullgörs genom att till exempel bygga en separat gårdsbyggnad på 34 m² för skydd. Mer omfattande helhetslösningar kunde också bättre bidra till sekundär användning i fredstid. Man har ändå inte förberett sig på att främja denna typ av lösningar med de nuvarande planerings- och investeringsresurserna.

Stadsstyrelsen 3.6.2024 § 33

Förslag av biträdande stadsdirektören för stadsmiljöns verksamhetsområde:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) ge Mika Kasonen, Maarit Raja-Aho och Eve Rämö och 31 andra ledamöter stadsstyrelsens svar i enlighet med verksamhetsområdets förslag och

- b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Beslut:

Stadsstyrelsen beslutade bordlägga ärendet till följande sammanträde.

Stadsstyrelsen 17.6.2024 § 39

Förslag av biträdande stadsdirektören för stadsmiljöns verksamhetsområde:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) ge Mika Kasonen, Maarit Raja-Aho och Eve Rämö och 31 andra ledamöter stadsstyrelsens svar i enlighet med verksamhetsområdets förslag och
- b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Beslut:

Stadsstyrelsen beslutade att återremittera ärendet för ytterligare beredning.

Stadsmiljöns verksamhetsområde konstaterar följande som sitt svar:

Att senarelägga inrättandet av skyddsrum med fem år, vilket räddningslagen 71 § möjliggör, är rätt så vanligt inom omfattande byggprojekt (t.ex. kvartershelheter inom bostadsbyggandet). Byggnadstillsynen känner inte till att skyddsrum för privata aktörers del inte skulle ha genomförts inom den beviljade tidsgränsen.

I de projekt där det ansökts om senareläggning av eller befrielse från inrättande av skyddsrum enligt 71 § i räddningslagen har man undantagslöst begärt räddningsverkets utlåtande. Så även i Vanda stads lokalprojekt. Utlåtandet i fråga har ingått i tillståndsmaterialet. Utlåtandena som begärts i byggloven har angetts i form av en förteckning och i fråga om utlåtandena har det konstaterats om utlåtandet har förordats eller inte. Hur klart och tydligt föredraganden har framfört ärendet vid det egentliga mötet i bygglovssektionen eller tillståndssektionen kan inte klarläggas efteråt.

I samband med behandlingen av tillståndsansökan antecknas i tillståndssektionens beslutsförslag den som lämnat utlåtandet, datum och utlåtandets resultat (mestadels förordats, villkorligt, förordas inte). Det egentliga utlåtandet har sparats i ärendehanteringssystemet (Lupapiste) som tillståndssektionens ledamöter har tillgång till och rätt att läsa. Utlåtandena har alltså varit tillgängliga för tillståndssektionen på motsvarande sätt som allt annat bilagematerial.

I fråga om byggprojekt för lokaler har man under de senaste åren ansökt om och fått befrielse från eller möjlighet till senareläggning av inrättande av skyddsrum. Skyldigheten att inrätta skyddsrum i samband med nybyggen möjliggör byggnadstillsynsmyndighetens prövning i ärendet enligt följande (Räddningslagen 28.12.2018/1353 71 §):

”Den myndighet som beviljar bygglov kan efter att ha hört räddningsmyndigheten tillåta att ett gemensamt skyddsrum inrättas för två eller flera byggnader, om skyddsrummet inrättas inom fem år

från den partiella slutsynen av den första byggnaden. Den myndighet som beviljar bygglov kan tillåta att ett gemensamt skyddsrum byggs också senare än inom fem år från den partiella slutsynen av den första byggnaden, om det finns grundad anledning till undantag och detta inte väsentligt försämrar möjligheterna att få skydd.”

I vissa fall har skyddsrumspplatser kunnat anvisas utanför objektets tomt i ett skyddsrum som ligger i en annan byggnad. Mer detaljerade objektvisa motiveringar för en senareläggning har presenterats för respektive projekt i bilagan till bygglovsansökan som sökanden har lämnat in. Motiveringar som använts för att ansöka om senareläggning eller befrielse är bland annat:

- skyddsrumspplatsernas tillräcklighet i områdena
- kostnadseffekter
- perspektiv för hållbar utveckling
- användbarhet för verksamhet i fredstid

I Vanda stads lokalprojekt har befrielse från inrättande av skyddsrum beviljats för sammanlagt åtta permanenta byggnader vars skyddsrum har kunnat anvisas i byggnader på samma tomt eller i närheten. Det har beviljats att inrättandet av skyddsrum senareläggs med fem år i sammanlagt sex byggnader. Dessa byggnader har färdigställts mellan åren 2018 och 2024, varvid tidsfristen för inrättandet av skyddsrummen går ut mellan åren 2023 och 2029.

För de objekt där inrättandet av skyddsrum kommer att senareläggas med fem år har en plan utarbetats tillsammans med byggnadstillsynen. Storleken på de skyddsrum som krävs varierar mellan 34 och 150 m² och de är planerade att inrättas från fall till fall som gårdsbyggnader för daghemmet eller skolan i fråga, i anslutning till en ny daghemsbyggnad i närheten eller som separata projekt. Som separata projekt kan skyddsrummen inrättas som större rum som tjänar flera objekt.

Det är inte ändamålsenligt att i det offentliga svaret specificera objekten i fråga eller de närmare tidtabellerna för inrättandet av skyddsrummen. I det investeringsprogram som fullmäktige godkänt ingår anslagsreserveringar för att inrätta skyddsrum i prioritetsordning, i enlighet med utredningarna. Enligt planerna inrättas de första skyddsrummen genom kompletteringsbyggande vid en skola och ett daghem under 2025. Ett skyddsrum i området i fråga som tjänar tre daghem inrättas 2027 och skyddsrum för två separata daghem inrättas som tillbyggnader 2028.

Med beaktande av världsläget är det motiverat att inrätta skyddsrum som större helheter med tanke på kommuninvånarnas bättre möjligheter att skydda sig jämfört med nuläget, där skyldigheterna fullgörs genom att till exempel bygga en separat gårdsbyggnad på 34 m² för skydd. Mer omfattande helhetslösningar kunde också bättre bidra till sekundär användning i fredstid. Man har ändå inte förberett sig på att främja denna typ av lösningar med de nuvarande planerings- och investeringsresurserna.

Stadsstyrelsen 10.2.2025 § 10

Förslag av biträdande stadsdirektören för stadsmiljöns verksamhetsområde:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) ge Mika Kasonen, Maarit Raja-Aho och Eve Rämö och 31 andra ledamöter stadsstyrelsens svar i enlighet med verksamhetsområdets förslag och

b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 24.2.2025 § 5

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar anteckna stadsstyrelsens svar för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Bilaga:

- Mika Kasonens, Maarit Raja-Ahos och Eve Rämös samt 31 andra ledamöters undertecknade motion om situationen beträffande skyddsrum i Vanda

Anvisningar för sökande av ändring: 2.1. Besvärsförbud

Närmare information:

Risto Levanto, byggnadstillsynsdirektör, Pekka Wallenius, direktör för fastighetscentralen
(fornamn.efternamn@vantaa.fi)